21 Ιουλίου 1718

Η συνθήκη του Πασάροβιτς

Με τη συνθήκη του Κάρλοβις (1699), η Οθωμανική αυτοκρατορία παραιτήθηκε από κάθε αξίωση πάνω σε χώρες που διεκδικούσε η Αυστρία. Κι ακόμα: Η Αυστρία πήρε την Τρανσυλβανία, την Ουγγαρία (εκτός από ένα κομμάτι), την Κροατία και σημαντικό μέρος της Σλαβονίας. Η Βενετία κατοχύρωσε την Πελοπόννησο και τις Δαλματικές ακτές. Η Ρωσία πήρε το Αζόφ. Ο κύριος όμως όρος έδινε το δικαίωμα της «διαμεσολάβησης» σε τρίτες χώρες που μπορούσαν να παρέμβουν ανάμεσα στην Οθωμανική αυτοκρατορία και τον όποιο «τρέχοντα» αντίπαλό της στα πεδία των μαχών.

Στα 1709, ο Κάρολος ΙΒ' της Σουηδίας κατέφυγε στην Οθωμανική αυτοκρατορία μετά την ήττα του από τον Μεγάλο Πέτρο στην Πολτάβα (*βλ. 8.7.1709*). Δε δυσκολεύτηκε να πείσει τον σουλτάνο Αχμέτ Γ' να ξεκινήσει πόλεμο κατά της Ρωσίας και της Πολωνίας. Ο Πέτρος εισέβαλε στη Μολδαβία αλλά εγκλωβίστηκε στο Αζόφ καθώς κινήθηκαν εναντίον του και οι Τάταροι. Το ρωσικό χρυσάφι έπεισε τον Μεγάλο Βεζίρη να υπογράψει συνθήκη (1711). Με αυτήν όμως, ανατράπηκε εκείνη του Κάρλοβιτς, σε ότι αφορούσε τους Ρώσους που έχασαν το Αζόφ.

Στα 1714, ο Αχμέτ πήρε είδηση ότι οι Βενετσιάνοι υποδαύλιζαν τους Μαυροβούνιους να κινηθούν εναντίον του. Απάντησε με μιαν εκστρατεία αστραπή: Τους πήρε την Πελοπόννησο και τα εδάφη τους στη Δαλματία, ανατρέποντας τη συνθήκη και σε ότι αφορούσε τους Βενετσιάνους. Η Αυστρία διαμαρτυρήθηκε για να πάρει την απάντηση ότι η Τουρκία δεν αναγνώριζε πια τη συνθήκη αυτή. Η αυστριακή ανταπάντηση ήταν μια εισβολή στη Σερβία (1716). Τα τουρκικά στρατεύματα υποχώρησαν ως την Αδριανούπολη αλλά κινήθηκαν υπέρ του σουλτάνου οι «διαμεσολαβητές» Άγγλοι και Ολλανδοί. Η συνθήκη του Πασάροβιτς στις 21 Ιουλίου 1718, ανέτρεψε και τις υπόλοιπες εδαφικές ρυθμίσεις εκείνης του Κάρλοβιτς που τελικά δεν είχε ζωή ούτε είκοσι χρόνων: Η Αυστρία πήρε και την υπόλοιπη Ουγγαρία, τη Βόρεια Σερβία μαζί με το Βελιγράδι και όλη τη Δυτική Βλαχία ως τον ποταμό Αλούτα. Στη Βενετία αποδόθηκαν κάποια σημεία της Δαλματίας και της Ηπείρου.

Αυτό που ποτέ δεν ανατράπηκε είναι «η αρχή της διαμεσολάβησης». Ισχύει ακόμα.

1798: Στη μάχη των πυραμίδων, ο Ναπολέων Βοναπάρτης συντρίβει το ιππικό των Μαμελούκων, στην Αίγυπτο. Πριν από τη μάχη, ο Ναπολέων είχε πει: «Στρατιώτες, σκεφτείτε ότι 40 αιώνες Ιστορίας σας κοιτάζουν από το ύψος των πυραμίδων».

1825: Ο Κιουταχής ρίχνει 24.000 Τούρκους εναντίον του Μεσολογγίου. Η επίθεση αποκρούστηκε. Οι Τούρκοι έχασαν 1.500 άνδρες, οι Έλληνες λιγότερους από 20. Η ιερή πόλη επρόκειτο να αντέξει ως τον επόμενο Απρίλιο.

1868: Γεννιέται στην Αθήνα ο μετέπειτα βασιλιάς Κωνσταντίνος. Δίχασε τη χώρα, προκάλεσε τη μικρασιατική καταστροφή, ανατράπηκε οριστικά το 1922 και πέθανε στο Παλέρμο της Ιταλίας, στις 11 Ιανουαρίου 1923.

1944: Δυνάμεις των ΗΠΑ ελευθερώνουν το νησί Γκουάμ στον Ειρηνικό Ωκεανό, που βρισκόταν υπό ιαπωνική κατοχή από τον Δεκέμβριο του 1941.

1960: Στη Σρι Λάνκα, πρώην Κεϋλάνη, η Σιρίμα Μπανταρανάικ γίνεται η πρώτη στον κόσμο γυναίκα πρωθυπουργός, παίρνοντας τη θέση του δολοφονημένου συζύγου της, Σόλομον.

1965: Στις διαδηλώσεις ενάντια στο βασιλικό πραξικόπημα ("Ιουλιανά"), σκοτώνεται από σφαίρα αστυνομικού ο φοιτητής Σωτήρης Πέτρουλας.

1967: Σκοτώνεται σε σιδηροδρομικό ατύχημα ο Άλμπερτ Τζον Λουθούλι, πρώην πρόεδρος του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου που κέρδισε βραβείο Νόμπελ Ειρήνης.

1974: Η Ελλάδα δέχεται την απόφαση των Ηνωμένων Εθνών για ανακωχή, μια μέρα μετά την εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο.

1992: Στο Κάιρο, ολοκληρώνεται μετά από έξι χρόνια διακοπής των μεταξύ τους σχέσεων η πρώτη σύνοδος κορυφής Αιγύπτου - Ισραήλ, κατά τη διάρκεια της οποίας ο πρόεδρος Μουμπάρακ συμφώνησε να επισκεφτεί το Ισραήλ.

1994: Το Ευρωκοινοβούλιο εγκρίνει την εκλογή από το συμβούλιο κορυφής του πρωθυπουργού του Λουξεμβούργου, Ζακ Σαντέρ, για την προεδρία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2002: Με τη σύλληψη του Θωμά Σερίφη, οδηγού λεωφορείου του ΟΑΣΑ, ο αριθμός των κατηγορουμένων και κρατουμένων ως μελών της 17 Νοέμβρη ανέρχεται σε δέκα. Η αστυνομία ανακοινώνει και την ανακάλυψη τρίτης γιάφκας της οργάνωσης, αυτή τη φορά στο Γαλάτσι.

2011: Η έκτακτη σύνοδος κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφασίζει δραστικά μέτρα για τη διάσωση της Ελλάδας (δάνειο 109 δισεκατομμυρίων ευρώ, επιτόκιο 3,5%, επιμήκυνση έως και 30 χρόνια, κούρεμα χρέους κατά 55 δισ. ευρώ και «σχέδιο Μάρσαλ» για την επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας). Γκρίζα σημεία οι εμπράγματες εγγυήσεις και η πιθανότητα ύπαρξης νέου μνημονίου.

Η 21η Ιουλίου στον πολιτισμό

21 Ιουλίου 1969

Άνθρωπος στο

φεγγάρι

«Ένα μικρό βήμα για τον άνθρωπο, ένα μεγάλο βήμα για την ανθρωπότητα». Ήταν 4.56, ξημερώματα 21 Ιουλίου 1969, ώρα Ελλάδας, λίγο πριν από τις δέκα τη νύχτα, 20 Ιουλίου, ώρα Ανατολικής Αμερικής, όταν ο αστροναύτης Νιλ Άρμστρονγκ πρόφερε αυτά τα λόγια. Μόλις είχε κάνει ένα βήμα πάνω στο έδαφος της Σελήνης. Με κομμένη την ανάσα, η ανθρωπότητα παρακολουθούσε, καρφωμένη μπροστά στις τηλεοράσεις. Λίγο αργότερα, τα βήματα έγιναν παιχνίδι, πηδήματα και σκέρτσο, καθώς η βαρύτητα εκεί ισοδυναμεί με το ένα έκτο της γήινης.

Στις 18 Μαρτίου 1965, ο Σοβιετικός κοσμοναύτης Αλεξέι Λεόνοφ βγήκε έναν μικρό περίπατο στο διάστημα. Ένας «ομφάλιος λώρος» τον ένωνε με το διαστημόπλοιο. Αποδείχτηκε πως ο περίπατος στο διάστημα είναι εφικτός. Τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου, ο πλοίαρχος του αμερικανικού ναυτικού Ουόλτερ Σίρα οδήγησε το διαστημόπλοιο «Τζέμινι 6» σε απόσταση τριάντα εκατοστών του μέτρου από το «Τζέμινι 7». Αποδείχτηκε πως η συνάντηση στο διάστημα είναι εφικτή. Τα επιτεύγματα αυτά ήταν ο πρόλογος για μια νέα, πιο παράτολμη ενέργεια: Την κατάκτηση της Σελήνης. Πρώτα, έπρεπε να λυθεί το πρόβλημα των καυσίμων για την κάλυψη της απόστασης (*βλ. 9.11.1967*).

Όταν το πρόβλημα λύθηκε, εκτοξεύτηκε το διαστημόπλοιο «Απόλλων 8» (21 Δεκεμβρίου 1968).
Επέστρεψε στις 27 του ίδιου μήνα. Το ταξίδι του ήταν η πρώτη επανδρωμένη πτήση γύρω από τη Σελήνη. Με το «Απόλλων 9» δοκιμάστηκε επανδρωμένη πτήση της σεληνακάτου σε τροχιά γύρω από τη Γη. Με το «Απόλλλων 10», η σεληνάκατος δοκιμάστηκε σε τροχιά γύρω από τη Σελήνη: Κατέβηκε ως τα 14,5 χλμ. πάνω από το έδαφός της και ξαναγύρισε στο διαστημόπλοιο. Η ώρα του «Απόλλων 11» είχε φτάσει. Εκτοξεύτηκε στις 16 Ιουλίου 1969. Κυβερνήτης του ο Μάικ Κόλινς. Συνεπιβάτες του, ο Νιλ Άρμστρονγκ και ο Έντουιν Όλντριν. Στις 20 Ιουλίου, το διαστημόπλοιο έφτασε στο νοητό σημείο, όπου είχε δοθεί το ραντεβού με την Ιστορία. Με κάποια ζήλια, ο Κόλινς έβλεπε τους δυο άλλους να μπαίνουν στον «Αετό», τη σεληνάκατο, που θα τους μετέφερε στο φεγγάρι.

Ο «Αετός» αποκολλήθηκε από το διαστημόπλοιο. Ένα τυφλό ηλεκτρονικό σύστημα τον οδηγούσε στον προορισμό του. Οι δυο κοσμοναύτες τρόμαξαν: Ο «Αετός» πήγαινε ίσια στα βάθη ενός κρατήρα γεμάτου βράχια. Θα διαλυόταν. Μόλις που πρόλαβαν να αρπάξουν το

χειριστήριο και να τον οδηγήσουν σε σίγουρο μέρος. Η σεληνάκατος προσεδαφίστηκε απαλά. Οι κοσμοναύτες κοιτούσαν από τα φινιστρίνια το άγνωστο τοπίο. Έμειναν μέσα στον προσεδαφισμένο «Αετό» γεμάτες έξι ώρες.

Επιτέλους, η πόρτα άνοιξε. Μια ανεμόσκαλα με εννιά σκαλοπάτια οδηγούσε στο έδαφος του φεγγαριού. Ο Νιλ Άρμστρονγκ τα κατέβηκε διστακτικά. Ήταν 21 Ιουλίου 1969, 4.56 ώρα Ελλάδας, όταν πάτησε στο φεγγάρι. Έκανε ένα βήμα. Ένα μικρό βήμα για τον άνθρωπο, ένα μεγάλο βήμα για την ανθρωπότητα. Ο Έντουιν Όλντριν τον ακολούθησε, 19 λεπτά αργότερα. Δούλεψαν δυο ώρες μαζεύοντας πετρώματα και τοποθετώντας επιστημονικά όργανα. Εικοσιμία ώρες μετά την προσσελήνωσή του, ο «Αετός» άφηνε το φεγγάρι και συναντούσε το διαστημόπλοιο. Η επιστροφή του «Απόλλων 11» στη Γη ήταν αποθέωση. Πάνω στο φεγγάρι, μια αμερικανική σημαία θύμιζε την αποστολή. Και μια επιγραφή: «Ήρθαμε ειρηνικά για όλη την ανθρωπότητα».

1816: Γεννιέται στη Γερμανία ο Πολ Τζούλιους βαρόνος φον Ρόιτερ (Ισραήλ Μπιρ Τζοζαφάτ), ιδρυτής του πρακτορείου ειδήσεων που φέρει το όνομά του. Πέθανε το 1899.

1904: Ολοκληρώνεται μετά από εργασίες 13 χρόνων ο Υπερσιβηρικός σιδηρόδρομος, μήκους 4.607 μιλίων.

1920: Γεννιέται στη Ρωσία ο μετέπειτα Αμερικανός βιολονίστας Ισαάκ Στερν.

2011: Με την επιστροφή του «Ατλαντίς» στη Γη, τερματίζεται η τριαντάχρονη εποχή των διαστημικών λεωφορείων.